

O CARTE POȘTALĂ A LUI PETRE PANDREA, DIN ANUL 1965

Angelo-Barbu Popescu

În urmă cu aproape un an, am intrat în posesia unei cărți poștale expediate de Petre Pandrea unui corector de la revista *Viața Românească*.

Cine a fost Petre Pandrea ? Acesta s-a născut la 26 iunie 1904, sub numele de Petre Marcu, în comuna Balș, județul Olt. A făcut școala primară la Balș (1911-1915), a fost elev la liceul militar «Nicolae Filipescu » de la Mănăstirea Dealul (1915-1922), obținând bacalaureatul (*magna cum laudae*) la Colegiul Carol I din Craiova. Absolvă Facultatea de Drept din București (1922-1926). Între anii 1926-1933 este bursier al Statului român (cu specializarea în enciclopedia dreptului), la Berlin, fiind și atașat de presă al Legației României la Berlin. În 1930, devine membru al Partidului Comunist German. În aceeași perioadă îl cunoaște pe Lucrețiu Pătrășcanu, însurându-se cu sora acestuia, Eliza, în 1933.

Debutează literar în revista « *Gândirea* », încă din 1923 și colaborează, cu eseuri, la *Viața Românească*, *Veac Nou*, *Adevărul*, *Azi*, *Adevărul Literar și Artistic*. Împreună cu alți scriitori, editează revistele *Viitorul Social*, *Stânga* și *Curentul Liber*.

După un stadiu juridic la Paris și în Italia, se întoarce în țară, devenind unul dintre cei mai vestiți avocați (de talia unui Istrate Micescu). Printre multe procese bine remunerate, apără foarte mulți comuniști (gratuit), reușind să le reducă mult pedepsele iar pe unii scăpându-i chiar de la moarte. Printre cei apărați se numărau Ana Pauker, Teohari Goergescu și alți comuniști de vază.

Publică peste 8 cărți, până la prima arestare – cărți juridice și literare. Printre primii din lume publică «*Germania hitleristă*». Ambasada germană din România vrea să-i cumpere lucrarea, pentru 2 milioane de mărci, dar Pandrea refuză.

Începând din 1945, până la prima arestare, apără pe « noii oropsiți ai sorții ». Este arestat de către comuniști, pe care îi apăraseră în zeci de procese, pentru vina de a fi cumnatul lui Lucrețiu Pătrășcanu, dar nu este judecat. La 19 noiembrie 1952, trecând prin temnițele comuniste, dintre care Aiud și Ocnele Mari, va fi eliberat. După executarea lui Lucrețiu Pătrășcanu, în 1954, i se permite să profeseze meseria de avocat. Apără « cauze pierdute », printre care și pe cea a călugărilor de la Vldaimirești; este din nou arestat și condamnat la 15 ani de temniță. Va fi printre cei amnistiați în anul 1964.

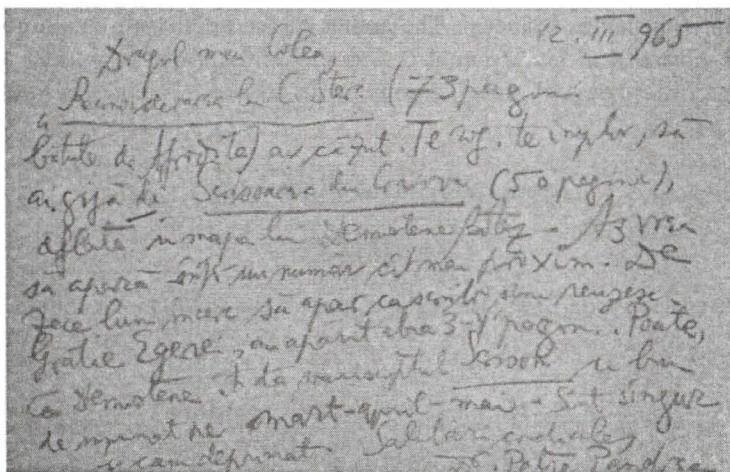
După eliberare, traumatizat definitiv de anchete interminabile, își încearcă norocul în literatură, dar este boicotat de revistele literare ale vremii.

Cartea poștală găsită de mine, este expediată din Caracal, la 13 martie 1965, scrisă cu creionul, către « Colea corectorul » (numele adevărat fiind Nicolae Piroțici) de la *Viața Românească*.¹ Iată conținutul acestei c.p. :

« Dragul meu Colea,

Reconsiderarea lui C.Stere (73 pagini bătute de Afrodita [sora lui Piroțici, corectorul] au căzut. Te rog, te implor să ai grijă de *Scrisoarea de la Craiova* (50 pagini), aflată în mapa lui Demostene Botez [redactorul-șef al revistei *Viața Românească*]. Aș vrea să apară într-un număr cât mai proxim. De zece luni încerc să apar ca scriitor și nu reușesc. Grație Egerei [sfătuitoarea secretă dar ascultată], au apărut 3-4 pagini [în fapt, un necrolog al unui avocat comunist]. Poate că Demostene îți dă manuscrisul *Scrisorii* cu bun de imprimat pe matie-aprilie-mai. Sunt singur și cam deprimat. Salutări cordiale. Dr.Petre Pandrea. »

¹ Clădirea în care se află redacția revistei VIAȚA ROMÂNEASCĂ era pe b-dul Ana Ipătescu (actualmente b-dul Lascăr Catargiu), la nr. 15, unde în prezent se află ambasada Libiei.

Până la moartea sa din 8 iulie 1968, publică o carte de amintiri și exegeze despre Constantin Brâncuși – acestea din urmă bine periate de cenzura comunistă. Este reabilitat post-mortem (vezi stenograma ședinței C.P.E. al C.C. al P.C.R. din 19 septembrie 1968, publicată de Stelian Neagoe: Petre Pandrea, în pușcăriile comuniste – pag.229 și 300 – Ed.Machiavelli, 2001).

După deces îi apar câteva lucrări ne semnificative, în editurile de stat.

Începând din anul 2000, S.R.I.-ul restituie fiicei sale, Nadia Pandrea, un număr de manuscrise confiscate în timpul perchezițiilor de la cele două arestări, precum și cele scrise în timpul „reeducării” de la Aiud, în anii 1961-1964. Dintre cele returnate de S.R.I., cel mai bun text este „*Memoriile mandarinului Valah*”. Cartea „*Brâncuși, amintiri și exegeze*”, editată de Fundația C.Brâncuși, la Tg.Jiu, în anul 2000 – text necenzurat – este cea mai frumoasă lucrare scrisă până în prezent despre celebrul sculptor, oltean prin naștere.

Doamna Nadia Pandrea ar trebui să se adreseze redacției *Vatra Românească*, pentru a i se înmâna – dacă se mai găsesc – dactilogramele de la „*Reconstituirea lui C.Stere*” și „*Scrisoarea de la Craiova*”, pe care să le publice, în calitatea D-sale de moștenitor legal al lui Petre Pandrea.

A Post Card from 1965 sent by Petre Pandrea

SUMMARY

In spite of having defended, as a lawyer, numerous noted communists of his time, Petre Pandrea was a victim of the communist jails which he knew while he was twice imprisoned. Among his writings – one of the most beautiful exegeses dedicated to the sculptor Constantin Brâncuși. The author of the article presents a post-card he sent in 1965.